

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 1. Argumenta adversaria ponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quæst. V. Quid sit distinctio rationis. 371

10 Distinctio rationis ratiocinantis non potest dividi in tot species, in quot divisa est distinctio rationis ratiocinata, sed necessario omnis distinctio rationis ratiocinantis ex parte diversorum entium rationis, vel denominationum, quas supponit, est distinctio excludentis rei ab exclusa re, esto ex parte rei, quam denominant, & afficiunt, habeant unitatem subiectivam in sensu quo Aristoteles dixit album, & musicum esse unum subiecto. ratione tamen diversa, & ex parte rationis communis, sub qua sunt unitatem obiectivam.

QVÆSTIO VI.

Virum fundamentum requisitum, ad distinctionem rationis ratiocinatæ debeat præcedere in ipsa re quæ distinguitur.

SECTIO I.

Argumenta adversaria ponuntur.

Ec quaestio excitatur propter P. Hurtado, & nonnullos nominales, cum quibus ipse, d. 6. mer. sect. 4. in 3. sub sectionibus divisa, latissime conatur ostendere ad distinctionem rationis ratiocinatæ in re ipsa, nunquam nullumque intrinsecum præcedere fundamentum, sed ad diversa solum connotata recurrendum, ut eadem entitas secundum rationem, per distinctionis ratiocinatæ distinguitur, asseritque omnem distinctionem rationis solum esse subiectivam in intellectu, in re tamen quæ per illam distinguitur solum extrinsecè, & per denominationem à ratione.

2 Primum illius argumentum desumitur à D. Th. opus 9. q. 1. ubi expressis verbis ait, attributa divina differre ratione, ea solum de causa, quia cum in re idem sint, à nobis tamen sub diversis conceptibus formalibus præsentantur: ergo distinctio tota rationis est solum penes conceptus nostros formales, in obiectivis vero dumtaxat extrinsecè, quatenus illos terminant.

3 Secundo, ubi non est aliquid, per quod aliud sit formaliter distinctum, non est distinctio formalis: sed ratio distinguens formaliter distinctiones rationis ratiocinatæ, est in intellectu solum subiectivè, cum sit ens rationis, & non in re, quæ per illam distinguitur: ergo distinctio formalis secundum rationem, solum est in intellectu, & non in re, quæ per illam distinguitur.

4 Confirmatur, distinctio formalis est distinctio plurium formalitatum; atqui si in rebus, quia gradus repetit in eadem entitate à parte rei non solum identificantur inter se realiter, sed etiam formaliter.

5 Tercio, si in re ipsa præcederet intrinsecum fundamentum, seu virtualis distinctio rationis ratiocinatæ, haberet in re ipsa animal, v. g. existens in homine antequam cognosceretur ex parte sui per quod formaliter esset aliud, à rationali: at ex parte sui illud non haberet antequam cognosceretur: ergo. Minor recipitur ab Authoribus contrariæ sententiæ inferius referendæ; alioquin manus darent Scotistis conantibus in rebus ante omnem

R. P. Idesp. de Peñafiel, Theol. Schol. Tom. I.

mentis considerationem formalitates dari mutuo distinctas. Maior vero ita probatur, quia fundamentum illud, seu virtualis distinctio esset causa, quare animal ex parte sui conciperetur aliud formaliter à rationali: ergo ex parte sui animal haberet aliquid antequam cognosceretur ratione cuius esset aliud formaliter à rationali. Probatur consequentia, quia haberet illam virtutalem distinctionem à rationali, antequam cognosceretur.

Si respondeas illam virtutalem distinctionem esse solum fundamentum, ut per rationem solum conciperetur animal aliud formaliter à rationali.

Opponit idem P. Hurtad. & sit 4. Argumentum in ordine esse fundamentaliter aliud, nihil aliud est quam esse fundamentum, ut cognitio attingat ex parte obiecti unum absque alio; at qui repugnat tale fundamentum, si in re ipsa non sit aliud, & aliud formaliter, quia ubi non est aliud, & aliud ex parte obiecti, non potest fundari cognitio aliud sine alio, quia obiectum non fundat cognitionem eorum quæ non sunt in ipso; ergo vel dicendum est ex parte animalis antequam cognosceretur non esse fundamentum, ut conciperetur aliud à rationali vel Scotistarum factioni concedendum.

Quinto, vel cognitio præcisa terminata immediate ad animal in homine, terminatur etiam immediate ad rationale, vel solum immediate ad animal, & minime ad rationale; si primum: ergo ex parte animalis hominis nihil est ratione cuius conciperetur aliud formaliter à rationali per mentem, siquidem cognitio præcisa illius, tam immediate terminatur ad rationale, quam ad ipsum animal; si secundum: ergo animal, & rationale in homine distinguntur à parte rei. Paret consequentia primo, quia inde conveniret à parte rei prædicatum aliquid uni, quod alteri non conveniret, quod in creatis est magnum distinctionis signum.

Secundo, quia cognitio se tenens in intellectu non attingit formaliter rationale, & attingit formaliter animal: ergo non solum est diversitas in cognitione ipsa: sed etiam in obiecto cognito, atque adeo realis.

Sexta sententia constituens in re virtutalem seu fundamentalem distinctionem solum voce, ab Scotistarum sententia discrepat, quamquam vocanti illi formalem actualem, & ex natura rei distinctionem isti appellant virtutalem, & fundamentalem; atqui distinctio Scotistarum communiter exploditur: ergo, & distinctio virtualis, & fundamentalis in re ipsa.

Secunda sententia asserit omnem distinctionem rationis tam ratiocinantis quam ratiocinatæ, petere pro fundamento distinctionem realem formalem; unde omnis distinctio petit necessario quod petat tanquam motivum altera distinctio realis; hanc sententiam sequuntur multi, sic Gerard. Senens. in 1. d. 2. quæst. 2. art. 3. & 4. Durandus. in 1. dist. 2. quæst. 3. art. 15. Herbeus q. 3. art. 3. in 3. opin. Zumel, 1. part. quæst. 28. art. 2. q. 2. ad dubia parva, P. Valq. 1. parte dist. 17. cap. 3. n. 8. & 9.

Probatur primo, sicut se habet ens ad ens reale, ita distinctio rationis ad distinctionem realem: sed ens rationis habet ortum ab ente reali: ergo distinctio rationis à distinctione reali: ergo nunquam causabitur, nisi cum habitudine ad ea, quæ distinguntur realiter.

Aaa 2 Confir

13 Confirmatur, distinctio rationis non est vera distinctio, sed ficta ad proportionem cum reali: ergo non potest intelligi sine ordine ad veram distinctionem realem; patet consequentia, quia neque ens rationis potest intelligi sine proportionem ad ens reale, neque univrsium id quod habet esse proportionem, & habitudinem ad aliud potest intelligi sine illo.

14 Tertio probatur inductione in creatis, & divinis; nam intellectus Dei, eiusque voluntas distinguuntur à nostro intellectu, eo quod à parte rei creata voluntas, & intellectus actu distinguuntur; insuper animal, & rationale distinguuntur ratione ex operationibus sensus, & intellectus, quæ distinguuntur realiter; albedo item, & color non possunt iudicari ratione distincta, si præter albedinem nullus alius esset color realiter ab ea distinctus, & univrsium idem est de quocunque genere, & specie, quæ ratione non distinguerentur, nisi videremus sub genere alias species inter se realiter distinctas. Demum unus locus trans diversos motus, vnum ut terminus ad quem, & alterius, ut terminus à quo ratione distinguuntur per habitudinem ad istos diversos motus, sine quorum reali distinctione quo modo ratione distinguemus vnum, & eundem locum, ut terminum ad quem, & à quo, & sic de singulis: ergo.

SECTIO II.

Aliqua notantur.

15 Notandum questionem hanc esse de re vel de voce tantum; de re erit, si Authores, quibuscum decertamus absolute doceant (ut docere videntur, omnem distinctionem rationis, tam virtuale, quam formalem, & actualem esse merum mentis commentum, & aliquam vocari rationis ratiocinatæ, sive cum fundæntum in re, non quia res ipsa postulet in ordine ad intellectum creatum Angelicum, vel humanum ob plenitudinem perfectionis, quam habet vel ob æquivalentiam in vna, & simplicissima entitate ad plures entitates secundum rem distinctas cognoscere per plures inadæquatos conceptus, quorum singuli ad eandem entitatem totam illius rei terminantur immediate, expresse tamen solum expriment gradum vnum, vel alterum suppletis alijs; sed solum vocari distinctionem rationis illam, quæ est cum fundamento in re, quia diversa eiusdem rei connotata extrinseca sunt in causa, ut est per quamlibet cognitionem totam illam rem, & omnes formalitates, seu gradus illius intrinsece in illa existentes immediate, & formaliter represententur illam modo concipimus ut genus, modo ut differentiam, modo ut essentiam, modo ut attributum diversaque nomina eidem significandæ sub diversis illis connotatis conceptibus imponamus, atque adeo adæquata causa huius diversitatis non in re ipsa, quæ distinguitur sed in diversis connotatis per rationem cognitis, ponatur hoc: ergo. Pacto explicata horum Authorum sententia dissidium nobis cum illis de re erit, non de nomine, quia tunc de nomine solum hac in re pugnetur, si illi in rebus ipsis connotantibus intellectum humanum creatum, humanum, vel Angelicum ex intrinseca natura, & quidditate earum ponant initium præcisivarum cognitionum, quibus modo sub diversis gradibus, modo

sub alijs ipsam concipimus inadæquate; nolint tamen distinctionem rationis virtuale à parte rei initium illud compellere.

Deinde etiam est advertendum ab Authoribus 16 sententiæ nostræ inferius allegandæ non negari ad plurimas distinctiones rationis ratiocinatæ exigi necessario extrinseca connotata, apud eos enim, & nos compertum est, tum animal, tum rationale in homine distingui secundum rationem, quia animal secundum quid tale connotat sensationes, rationale vero discursum; solum ergo ab ipsis denegatur adæquatam causam distinctionis rationis ratiocinatæ esse extrinseca illa connotata, apud eos enim, & nos compertum est, quia ad pleraque quæ sunt idem realiter illo distinctionis genere gaudent sine extrinsecis connotatis, ut patet in communi ratione entis, & substantiæ, quæ ratione ratiocinata, seceruntur à corpore, neutrum tamen connotat aliquid extrinsecum, ut de se patet, quibus positus.

SECTIO III.

Nostra sententia probatur.

Prima conclusio: sententia P. Hurtad. & no- 17 minatum est falsa, nam distinctio rationis ratiocinatæ, sive sit rei connotantis extrinsecos terminos, sive non connotantis, sæpe petit intrinsece in re, quæ per illam in plures conceptus obiectivos dividitur, virtuale, seu fundamentalem distinctionem hanc, ut iacet, sustinent Thomistæ omnes, & fere omnes nostræ Societatis DD. videantur Conimb. in *Legis. in præfationem Porphyrii*. q. 4. art. 2. in princip. Rub. *ibid. tract. de natura entis rationis*. num. 10. Suar. 10. tom. de beatitudine, lib. 5. q. 5. art. 6. §. 2. vbi multa congerit loca, D. Thom. pro hac sententia ita ostendo.

Primo à differentia distinctionis rationis ratiocinantis à ratiocinata, quia prima ab omnibus ponitur distincta à secunda, quia nullum supponitur in re, quæ per illam distinguitur fundamentum; secunda vero illud supponit: ergo distinctio rationis ratiocinatæ non est sine fundamento in re, quæ per illam distinguitur.

Si respondeas fundamentum hoc esse connotata secundum re diversa, quibus caret distinctio rationis ratiocinantis.

Contra erit, quia etiam distinctio rationis ratiocinantis habet diversa in re connotata, actus scilicet diversos mentis, quibus in eodem Petro, v. g. extrinsecas denominationes, vel relationes subiecti, & prædicati, quia ut constat ex dictis supra distinctio rationis ratiocinatæ est formaliter inter extrema rationis, quæ non existunt nisi per actus reales mentis, quibus actu representantur, & cognoscuntur.

Secundo distinctio rationis ratiocinatæ habere 18 in re fundamentum nihil aliud est, quàm rem ipsam ex se cum simplicitate secundum entitatem esse plures secundum æquivalentiam, & virtutem, posseque ut talem concipi: atqui omnia, quæ distinguuntur distinctione rationis ratiocinatæ habent ex se cum simplicitate secundum entitatem pluralitatem, secundum æquivalentiam, & virtutem: ergo. Maior patet, neque in alio sensu authores nostræ sententiæ dicunt præcedere in re ipsa fundamentum distinctionis rationis ratiocinatæ: minores vero ostendunt animus rationalis, animæ in-
bruto